

ČESKÁ REPUBLIKA

**ROZSUDEK
JMÉNEM REPUBLIKY**

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedkyně JUDr. Dagmar Nygrínové a soudců JUDr. Jaroslava Vlašína a JUDr. Milana Kamlacha v právní věci žalobkyně: **Ing. D. H.**, proti žalované: **Česká správa sociálního zabezpečení**, se sídlem Křížová 25, Praha 5, v řízení o kasační stížnosti žalované proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 6. 2008, č. j. 21 Cad 81/2008 – 12,

t a k t o :

Rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 6. 2008, č. j. 21 Cad 81/2008 – 12, **s e z r u š u j e** a věc **s e v r a c í** tomuto soudu k dalšímu řízení.

O d ů v o d n ě n í :

Žalovaná (dále též „stěžovatelka“) napadla včas podanou kasační stížností rozsudek Krajského soudu v Ostravě ze dne 18. 6. 2008, č. j. 21 Cad 81/2008 – 12, jímž bylo pro vady řízení zrušeno její rozhodnutí ze dne 19. 11. 2007, č. X, a věc vrácena žalované k dalšímu řízení. Označeným rozhodnutím žalované byla zamítnuta žádost žalobkyně o starobní důchod od 1. 1. 2006 pro nesplnění podmínek ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení, v platném znění, s odůvodněním, že předchozí rozhodnutí stěžovatelky ze dne 20. 7. 2007 o zamítnutí žádosti žalobkyně o starobní důchod od 25. 10. 2000 převzala žalobkyně osobně dne 25. 7. 2007, avšak žádost o změnu data přiznání starobního důchodu (od 1. 1. 2006) podala až dne 12. 9. 2007, tj. ve lhůtě delší než jakou stanoví zákon č. 582/1991 Sb. v § 86 odst. 4, konkrétně lhůtu 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení k písemné žádosti o změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty; pro opožděnost podání nelze proto nové žádosti žalobkyně vyhovět, a proto byla zamítnuta. Žalobkyni nadále náleží plný invalidní důchod.

V žalobě proti tomuto rozhodnutí uváděla žalobkyně, že je poživatelkou plného invalidního důchodu od roku 1999, dne 19. 3. 2007 podala žádost o starobní důchod ode dne vzniku nároku, tj. od 25. 10. 2000, avšak stěžovatelka její žádost rozhodnutím ze dne 20. 7. 2007 zamítla z důvodu, že starobní důchod by byl nižší než plný invalidní důchod. Novou žádostí ze dne 12. 9. 2007 požádala o přiznání starobního důchodu ode dne 1. 1. 2006, její žádost

však byla zamítnuta pro nesplnění podmínek ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. Žalobkyně však nepožadovala změnu data přiznání důchodu podle uvedeného zákonného ustanovení, pouze si podala novou žádost o starobní důchod s jiným datem přiznání, tudíž využila možnosti zvolit si datum přiznání starobního důchodu bez ohledu na skutečnost, ke kterému dni jí nárok na tento důchod vznikl. Připomněla v této souvislosti, že i o plný invalidní důchod lze žádat opakovaně. Požadovala, aby stěžovatelka rozhodla o přiznání starobního důchodu ke dni 1. 1. 2006 a zároveň sdělila žalobkyni jeho výši.

Žalovaná ve vyjádření k žalobě opakovala argumentaci použitou v odůvodnění napadeného rozhodnutí, tj. citovala ustanovení § 86 odst. 4 písm. a) zákona č. 582/1991 Sb., podle něhož může oprávněný do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení písemně požádat o změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty; takovou žádost může podat nejvýše dvakrát v případě přiznání téhož důchodu. Připomněla opět předchozí rozhodnutí žalované ze dne 20. 7. 2007 o zamítnutí žádosti žalobkyně o starobní důchod, které žalobkyně převzala dne 25. 7. 2007. O přiznání starobního důchodu od jiného data (od 1. 1. 2006) požádala žalobkyně žádostí ze dne 12. 9. 2007, tedy ve lhůtě delší než 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí stěžovatelky o zamítnutí předchozí žádosti. Zdůraznila, že zákon v ustanovení § 86 odst. 4 písm. a) neuvádí, jakou formou lze žádat o změnu data přiznání důchodu, před účinností tohoto ustanovení by bylo nutno takovou žádost zamítnout proto, že o přiznání starobního důchodu již bylo pravomocně rozhodnuto a současně nejsou splněny podmínky ustanovení § 56 zákona o důchodovém pojištění. Nyní lze i po vydání pravomocného rozhodnutí požádat o změnu data přiznání důchodu, toto právo však silně zasahuje do právní jistoty dané právní mocí rozhodnutí a je proto časově omezeno na 30 dnů po oznámení rozhodnutí. Stěžovatelka navrhovala zamítnutí žaloby.

Krajský soud v Ostravě provedl důkaz dávkovým spisem žalobkyně a v něm založenými rozhodnutími, ať již o přiznání invalidního důchodu, či zamítnutí žádostí o důchod starobní, a poté přezkoumávané rozhodnutí stěžovatelky zrušil pro vady řízení a věc jí vrátil k dalšímu řízení. Dospěl k závěru, že ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., které přinesla novela citovaného zákona provedená zákonem č. 189/2006 Sb. (zákon v tomto znění nabyl účinnosti 1. 1. 2007) upravuje (mimo jiné) možnost oprávněného písemně požádat do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí ČSSZ o změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty. Smyslem novelizovaného ustanovení je umožnit pojištěnci zvolit si datum přiznání důchodu nebo zařízení jeho výplaty při znalosti rozhodných skutečností. Do doby účinnosti tohoto zákonného ustanovení právní nástroj k umožnění změny volby chyběl. Dvojměna byla přijata pro zvýšení komfortu nositelů pojištění, neboť umožňuje např. načasovat datum přiznání starobního důchodu, zejména z důvodu sčítání „zbytku“ dnů před vznikem nároku a po něm, nebo daným postupem uvolňovat výplatu starobního důchodu po jejím zastavení z důvodu práce vykonávané po vzniku nároku na tento důchod, tj. „na procenta“, apod. Podle názoru krajského soudu však smyslem a účelem dané úpravy nebylo umožňovat oprávněným žádat o změnu data přiznání důchodu v případech, kdy žadatelé byla před tím žádost o důchod zamítnuta z jiných, než zákonem shora předvídaných důvodů. Ustanovení § 86 odst. 4 citovaného zákona proto nelze aplikovat, pokud oprávněnému byla žádost zamítnuta z důvodů uvedených v § 58 zákona č. 155/1995 Sb., o důchodovém pojištění. Opačný postoj by byl v rozporu s větou třetí § 58 uvedeného zákona, podle které dnem úpravy výplaty důchodu pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí. Žalobkyni byla žádost rozhodnutím stěžovatelky ze dne 20. 7. 2007 zamítnuta proto, že její plný invalidní důchod, který pobírá od roku 1999, je vyšší než důchod starobní. Toto rozhodnutí je v právní moci a proto rozhodnutí žalované ze dne 19. 11. 2007 nemělo být vydáno z důvodů, na které pamatuje § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., ale proto, že nárok žalobkyně na starobní důchod zanikl podle § 58 zákona č. 155/1995 Sb.

Proti tomuto rozsudku podala stěžovatelka kasační stížnost, v níž vyslovila nesouhlas s právním posouzením věci krajským soudem, dovolávala se tedy důvodu kasační stížnosti uvedeného v § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s. Zopakovala argumentaci uvedenou v napadeném rozhodnutí i ve vyjádření stěžovatelky k žalobě a zdůraznila, že zákon č. 582/1991 Sb. ve svém ustanovení § 86 odst. 4 písm. a) neuvádí, jakou formou lze žádat o změnu data přiznání důchodu. Před účinností tohoto ustanovení by bylo nutno takovou žádost zamítnout z důvodu, že o přiznání starobního důchodu již bylo pravomocně rozhodnuto a současně nejsou splněny podmínky ustanovení § 56 zákona o důchodovém pojištění. Nyní však lze i po vydání pravomocného rozhodnutí požádat o změnu data přiznání důchodu, žádost je však časově omezena na 30 dnů po oznámení rozhodnutí předchozího. Žalobkyně však žádost o přiznání starobního důchodu od jiného data podala pozdě, a proto musela být zamítnuta. Stěžovatelka připomíná, že názor soudu, že mělo být vydáno rozhodnutí podle § 58 zákona o důchodovém pojištění (tj. zánik nároku na nižší starobní důchod z důvodu vyššího plného invalidního), není podložen žádným výpočtem žalované, která již nezjišťovala, zda k jinému datu, tj. k 1. 1. 2006, je starobní důchod v poměru k plnému invalidnímu důchodu nižší, když využila možnosti rozhodnout podle § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. Krajský soud rovněž takový výpočet neprovedl, proto s jeho argumentací nelze souhlasit. Stěžovatelka vzhledem k nesprávnému právnímu posouzení věci soudem navrhovala, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek a věc vrátil krajskému soudu k dalšímu řízení a novému rozhodnutí.

Žalobkyně v obsáhlém vyjádření ke kasační stížnosti potvrdila, že o starobní důchod žádala již jednou, a to dne 19. 3. 2007, její žádost však byla zamítnuta stěžovatelkou vzhledem k tomu, že plný invalidní důchod (dosud pobíraný) byl ke dni 25. 10. 2000 vyšší než požadovaný důchod starobní (§ 58 zákona č. 155/1995 Sb.). Žalobkyně se však dodatečně seznámila se způsobem výpočtu výše důchodů a nabyla přesvědčení, že k datu 1. 1. 2006 by výše starobního důchodu byla výhodnější než dosud vyplácený plný invalidní důchod, a proto podala žádost novou. Možnost volby data přiznání důchodu bez ohledu na skutečnost, ke kterému dni jí nárok na starobní důchod vznikl, není zákonem omezena. Výše starobního důchodu je odvislá od získané doby pojištění a žalobkyně tudíž nežádá nic, co by překračovalo její zákonný nárok; navíc se snažila pracovat i v době pobírání plného invalidního důchodu a po dosažení důchodového věku a do státního rozpočtu přispívala pravidelnými odvody pojistného. Zamítnutí žádosti o starobní důchod s použitím ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. by chápala v případě, že by jí starobní důchod již byl v minulosti od určitého data přiznán, neboť jistě nelze po plátcích žádat, aby měnil data důchodů již v minulosti přiznaných a opakovaně přepočítával jejich výši. O takovou situaci však v jejím případě nejde, neboť její předchozí žádost byla zamítnuta. Připomíná ještě, že v první žádosti o starobní důchod konkrétní datum neuváděla, na žádosti bylo pouze uvedeno obecně „od vzniku nároku“ (v rozhodnutí ze dne 20. 7. 2007 stěžovatelka uvádí, že požádala o přiznání důchodu od 25. 10. 2000, což je v rozporu se skutečností). Konkrétní datum požadovaného přiznání důchodu uvedla až v žádosti nové (od 1. 1. 2006). Žalobkyně cituje ustanovení § 58 zákona č. 155/1995 Sb. a v této souvislosti vytýká krajskému soudu nesprávný výklad tohoto ustanovení, pokud v odůvodnění svého zrušujícího rozsudku vyslovil názor, že stěžovatelka neměla vydat rozhodnutí z důvodů ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., ale proto, že nárok žalobkyně na starobní důchod zanikl podle § 58 zákona č. 155/1995 Sb. Vyslovuje přesvědčení, že třetí věta § 58 zákona o důchodovém pojištění: „*dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí*“, se vztahuje k předvěti „*jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu ve stejné výši*“. Má zato, že tuto pasáž nebere krajský soud v úvahu, čímž je pozměněn obsah ustanovení § 58 v tom smyslu, že není již nikdy do budoucna možné o starobní důchod požádat. Přitom poslední věta

se evidentně váže k větě předchozí, tedy k situaci, kdy existuje nárok na dva přímé důchody ve stejné výši. Odpovídá to i pojmu „úpravy výplat důchodů“ – ČSSZ by však nejspíš již žádný výpočet důchodu neprováděla, pouze by konstatovala, že nárok na starobní důchod zanikl. Žalobkyně dále připomíná, že stěžovatelka mohla využít zákona č. 500/2004 Sb., správní řád, který umožňuje v § 101 provést nové řízení a vydat nové rozhodnutí ve věci tehdy, jestliže by novým rozhodnutím bylo vyhověno žádosti, která byla pravomocně zamítnuta. Je-li jí znemožněna možnost podat žádost o starobní důchod, pro jehož nárok splnila všechny podmínky, domnívá se, že není dodržen princip zásluhovosti a ani stěžovatelka nedostála své zákonné povinnosti vyjadřující princip dobré zprávy a služby veřejnosti tak, jak je zakotveno ve správním řádu. Naopak při rozhodování využívá svého nadřazeného postavení a rozhoduje o dávkách důchodového pojištění, aniž by poskytla jakékoliv poučení či podklady pro jejich výpočet, které nikdo jiný než ona sama nemá k dispozici. Za situace, kdy žalobkyně až na základě osobního listu, který byl součástí rozhodnutí ze dne 20. 7. 2007, si jako laik sama určila datum, které by pro její odchod do starobního důchodu bylo výhodnější, se stěžovatelka touto její žádostí odmítá zabývat s odkazem na ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. a vykládá si jej pro sebe zjednodušujícím způsobem, ve kterém se klient ocitá v nevýhodném postavení. Nabyla dojmu, že výklad ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. i ustanovení § 58 zákona č. 155/1995 Sb., zaujatý stěžovatelkou, má účelově napomáhat zjednodušení jejich činností a snižování počtu podaných žádostí o důchod. Žalobkyně naopak obě ustanovení chápe jako zajišťovací pro situace, ve kterých již byl v minulosti stejný typ důchodu přiznán a bylo by znovu žádáno o stejný typ dávky. Postoj správního orgánu staví žalobkyni do situace, ve které jej nemůže přinutit, aby se výpočtem jejího důchodu vůbec zabýval. Dodává, že na rozdíl od stěžovatelky považuje za nezákonné takové rozhodnutí, které znemožňuje získat zákonný nárok na dávku. Ztotožňuje se s návrhem stěžovatelky, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc mu vrátil k dalšímu řízení a novému rozhodnutí, ale v tom smyslu, aby stěžovatelka rozhodla o její žádosti o starobní důchod a jeho výši vyměřila. Jako důkaz k prokázání svých tvrzení navrhuje provést orientační výpočet starobního důchodu ke dni 1. 1. 2006.

Nejvyšší správní soud přezkoumal napadený rozsudek z hledisek uvedených v ustanovení § 109 odst. 2 a 3 s. ř. s. a dospěl k závěru, že je nutno napadený rozsudek Krajského soudu v Ostravě zrušit pro vadu řízení, k níž Nejvyšší správní soud přihlíží z úřední povinnosti, aniž by byla uplatněna v kasační stížnosti. Zjištěné pochybení jej k takovému postupu opravňuje ve smyslu ustanovení § 109 odst. 3 s. ř. s., podle něhož je sice Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti, což však neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné [§ 103 odst. 1 písm. c) s. ř. s.], nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé a nebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné [§ 103 odst. 1 písm. d)], jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné.

V projednávané věci jde právě o jeden z důvodů procesního charakteru, který opravňuje Nejvyšší správní soud odchýlit se od principu vázanosti důvody kasační stížnosti a překročit její meze.

Pro přehlednost nutno uvést, že z dávkového spisu žalobkyně vedeného stěžovatelkou zjistil Nejvyšší správní soud, že předmětem řízení před správní orgánem byla v pořadí již druhá žádost žalobkyně o starobní důchod, která s ní byla sepsána Okresní správnou sociálního zabezpečení Ostrava – město dne 12. 9. 2007, v níž žalobkyně požadovala datum přiznání dávky od 1. 1. 2006. Učinila tak poté, co její předchozí žádost o starobní důchod podaná na téže Okresní správě sociálního zabezpečení dne 19. 3. 2007 byla rozhodnutím stěžovatelky ze dne 20. 7. 2007 (žalobkyni doručeno dne 25. 7. 2007) zamítnuta podle ustanovení § 58 zákona č. 155/1995 Sb. s odůvodněním, že žalobkyni pobíraný plný invalidní důchod k datu,

od kterého žalobkyně žádala přiznání starobního důchodu, tj. k datu vzniku nároku na požadovanou dávku (25. 10. 2000) byl vyšší (činil 7595 Kč), než by k témuž datu činil důchod starobní (7381 Kč). S ohledem na ustanovení § 58 citovaného zákona vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší. Žalobkyni bylo sděleno, že nárok na starobní důchod z tohoto důvodu zanikl.

Druhou žádost žalobkyně stěžovatelka napadeným rozhodnutím zamítla pro nesplnění podmínek ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., a to pro nedodržení lhůty 30 dnů k jejímu podání, když stěžovatelka považovala nový požadavek žalobkyně jen za žádost o změnu data přiznání důchodu. Žalobkyně s tímto postupem nesouhlasila a zdůrazňovala, že nepožadovala změnu data přiznání důchodu podle stěžovatelkou uplatněného zákonného ustanovení, pouze si podala novou žádost o starobní důchod, který jí nikdy předtím přiznán nebyl, s datem přiznání 1. 1. 2006, a to bez ohledu na skutečnost, kdy jí nárok vznikl (po vzniku nároku na starobní důchod při pobírání důchodu plného invalidního ještě pracovala).

Krajský soud v Ostravě napadeným rozsudkem shledal žalobu důvodnou, když dospěl k závěru, že žalovaná zamítla žádost o starobní důchod sice správně, ale podle ustanovení, které se na případ žalobkyně nevztahuje, neboť u žalobkyně se nejedná o žádost o změnu data přiznání starobního důchodu, ale o novou žádost o starobní důchod. Současně uvedl, že žádost žalobkyně o starobní důchod měla být zamítnuta z jiného důvodu, konkrétně proto, že nárok na něj zanikl podle § 58 věta třetí zákona č. 155/1995 Sb., jak o tom bylo správně rozhodnuto stěžovatelkou v jejím předchozím rozhodnutí ze dne 20. 7. 2007. Krajský soud svůj závazný právní názor pro stěžovatelku o nutnosti zamítnutí žádosti žalobkyně o starobní důchod z jiného důvodu než stěžovatelkou v napadeném rozhodnutí užitého, vyslovil v odůvodnění svého zrušujícího rozsudku tedy rozsudku, jímž žalobkyně dosáhla zrušení pro ni nepříznivého rozhodnutí stěžovatelky (nad rámec žalobních bodů), čímž fakticky procesní postavení žalobkyně zhoršil, neboť ji vyloučil z možnosti bránit se tomuto závěru podáním kasační stížnosti. Nejvyšší správní soud připomíná, že dosavadní judikatura soudů rozhodujících ve správním soudnictví věci důchodového pojištění sice nevyklučovala, aby v případě, kdy žádost o dávku důchodového zabezpečení byla sice zamítnuta správně, avšak z nesprávného důvodu, vyslovil na věc svůj právní názor, avšak v takovém případě ukládala soudu žalobu zamítnout (přezkoumávané rozhodnutí o zamítnutí žádosti potvrdit) s nově vysloveným právním názorem (srovnej R 8/1975 Sbírky soudních rozhodnutí). Proti jeho rozhodnutí by pak žalobce měl možnost bránit se podáním kasační stížnosti. Pokud soud volil postup opačný jde o vadu řízení, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé ve smyslu ustanovení § 103 odst. 1 písm. d) s. ř. s.

K vlastní kasační stížnosti stěžovatelky, týkající se aplikace § 86 odst. 4 na daný případ, Nejvyšší správní soud uvádí, že ji neshledal důvodnou; v tomto směru se ztotožňuje s právním posouzením věci Krajským soudem v Ostravě. Je totiž rovněž přesvědčen, že ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., podle něhož může oprávněný do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí České správy sociálního zabezpečení písemně požádat mj. o změnu data přiznání důchodu nebo jeho výplaty, na daný případ nedopadá. Gramatickým a logickým výkladem tohoto ustanovení je totiž nutno dospět k závěru, že toto nové ustanovení, do zákona zařazené s účinností od 1. 1. 2007 novelou provedenou zákonem č. 189/2006 Sb., opravňuje pojištěnce, jemuž byl přiznán některý z důchodů, požádat do 30 dnů ode dne oznámení rozhodnutí o změnu data přiznání tohoto důchodu nebo jeho výplaty. Vztahuje se nepochybně na změnu data dávky již přiznané a nikoliv na situaci, kdy dávka přiznána nebyla (není vyplácena) a je o ní nově žádáno po zamítnutí předchozí žádosti.

Po stránce věcné pak ještě zbývá Nejvyššímu správnímu soudu vyjádřit se k názoru Krajského soudu v Ostravě, jímž vyslovil, „že žalobou napadené rozhodnutí nemělo být vydáno z důvodů, na které pamatuje ustanovení § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb., ale proto, že nárok žalobkyně na starobní

důchod zanikl podle § 58 zákona č. 155/1995 Sb., jak ostatně konstatovala stěžovatelka již ve svém rozhodnutí ze dne 20. 7. 2007.“ Tímto rozhodnutím zamítla stěžovatelka první žádost žalobkyně o přiznání starobního důchodu k datu vzniku nároku, neboť zjistila porovnáním výše plného invalidního důchodu žalobkyni vypláceného s výší důchodu starobního, na který by jí vznikl k uvedenému datu nárok, že plný invalidní důchod je vyšší než důchod starobní.

Souběh nároků na důchod a jejich výplatu je upraven v ustanovení § 58 zákona č. 155/1995 Sb. Podle něho, *jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu více důchodů téhož druhu nebo na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu, vyplácí se jen jeden důchod, a to vyšší; to však neplatí, jde-li o nárok na sirotčí důchody podle § 52 odst. 2. Jsou-li současně splněny podmínky nároku na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu ve stejné výši, vyplácí se důchod, který si pojištěnec zvolil. Dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí.*

Pravidla zakotvená v citovaném zákonném ustanovení nepochybně obecně platí, a to včetně zásady vyjádřené v poslední větě ustanovení, že dnem úpravy výplat důchodů pro souběh zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí. I když termín „úprava výplat důchodů pro souběh“ užitý v tomto ustanovení není z hlediska právního zcela přesný a jasný a je těžko vyložitelný, neboť v souvislosti s porovnáním výše dvou důchodů stejného typu k žádné úpravě dávky nedochází, je tento termín vykládán tak, že dnem úpravy se rozumí právě den porovnání výše dvou v úvahu přicházejících dávek. Zásada, že zanikají nároky na důchody, které se nevyplácejí platí nejen pro případ splnění podmínek nároku na výplatu starobního, plného invalidního nebo částečného invalidního důchodu ve stejné výši, ale i v případě souběhu nároku na výplatu těchto důchodů, kdy jeden z nich je vyšší než druhý. V tomto směru se žalobkyně ve svém vyjádření ke kasační stížnosti mylí. Pokud by tedy žalobkyně, poté co bylo provedeno porovnání výše obou dávek, tedy starobního a plného invalidního důchodu a bylo rozhodnuto, že bude nadále vyplácen plný invalidní, neboť je vyšší, požádala za těchto podmínek - jen k jinému datu - znovu o přiznání dávky, na níž nárok zanikl, pak by nepochybně byla právem její žádost zamítnuta. Otázkou však zůstává, co za situace, kdy žalobkyně poté, co jí byl přiznán plný invalidní důchod a vznikl jí nárok na starobní důchod (25. 10. 2000) ještě pracovala až do 4. 2. 2002 a jejím zaměstnavatelem bylo z tohoto titulu odvedeno z jejího příjmu pojistné na sociální zabezpečení. Není pochyb o tom, že smyslem žádosti žalobkyně, podané dne 12. 9. 2007, bylo právě zohlednění této skutečnosti a porovnání výše jí vypláceného plného invalidního důchodu s případným důchodem starobním, při jehož výpočtu by uvedená částka byla zahrnuta do vyměřovacího základu. Vzdor skutečnosti, že již při sepisu první žádosti o starobní důchod žalobkyně v březnu 2007 doložila příslušnými evidenčními listy, že byla zaměstnána do 4. 2. 2002 a v souvislosti s dosahovanými výděly bylo za ní odvedeno pojistné, a srovnání výše obou v úvahu přicházejících dávek by mohlo mít pro ni význam jedině k některému z dat následujících po datu skončení tohoto pracovního poměru žalobkyně, tedy po roce 2002, bylo v žádosti uvedeno, že starobní důchod je žádán od data vzniku nároku. Nepochybně příslušným pracovníkům Okresní správy sociálního zabezpečení v Ostravě muselo být zřejmé, že zmíněné výděly takto zohledněny být nemohou, nicméně požadavek přiznat dávku již od vzniku nároku se v žádosti objevil. Uváží-li se v této souvislosti, že při výpočtu výše starobního a plného invalidního důchodu vychází zákon o důchodovém pojištění prakticky z těchto zásad, pokud jde o výpočtový základ (§ 15 a násl. zákona o důchodovém pojištění), liší se jen v délce doby pojištění, z níž se při výpočtu procentní výměry důchodu vychází, (pro nárok na plný invalidní důchod se připočítává k době pojištění skutečně získané ke dni vzniku plné invalidity ještě tzv. doba dopočtená do dosažení důchodového věku uvedeného v § 32 téhož zákona, přičemž u žen se bere v úvahu důchodový věk stanovený pro ženy, které nevychovaly žádné dítě - § 41 odst. 3 uvedeného zákona,

zatímco při výpočtu důchodu starobního toto pravidlo neplatí a vychází se z doby pojištění skutečně získané ku dni vzniku nároku), pak bylo předem nepochybné, že v případě žalobkyně byl k datu dosažení potřebného důchodového věku vyšší plný invalidní důchod. Pokud je tedy v první žádosti žalobkyně o přiznání starobního důchodu, sepsané na OSSZ Ostrava – město dne 19. 3. 2007, v rubrice 11 uvedeno, že žalobkyně požaduje přiznání výplaty starobního důchodu od vzniku nároku na dávku, lze dát za pravdu žalobkyni, že v tomto směru sepisující pracovníci nedostali své zákonné povinnosti dodržovat princip dobré správy, tak jak je zakotven ve správním řádu. Pokud se pak stěžovatelka při rozhodování o první žádosti tímto požadavkem řídila, aniž by se v souvislosti s předloženými doklady o dalším zaměstnání žalobkyně nad uvedeným datem pozastavila, a nesnažila buď sama či prostřednictvím Okresní správy sociálního zabezpečení Ostrava – město pochybnost o něm odstranit, pak rovněž nejednala v souladu s principem dobré správy.

Žalobkyně teprve v návaznosti na zjištění tohoto pochybení podala novou žádost o starobní důchod k datu 1. 1. 2006. Nejvyšší správní soud má za to, že pokud nastala po datu vzniku nároku žalobkyně na starobní důchod zcela nová skutečnost, znamenající podstatnou změnu v poměrech zvažovaných při úvaze o výši porovnávaných dávek a stěžovatelka tuto skutečnost při úpravě výplat důchodů pro souběh ve smyslu ustanovení § 58 zákona o důchodovém pojištění nezohlednila, přičemž nebylo vyloučeno, že starobní důchod by mohl být vyšší než vyplácený důchod plný invalidní, samozřejmě k některému z dat po 31. 12. 2002, tedy i k datu 1. 1. 2006, pak nebylo namístě aplikovat ustanovení § 58 věta třetí zákona č. 155/1995 Sb., neboť jde o porovnání zcela jiných skutečností, což by ve svém důsledku mohlo znamenat odepření dávky právem náležející.

Nejvyšší správní soud je tudíž přesvědčen, že závěr Krajského soudu v Ostravě v napadeném rozsudku, že stěžovatelka měla žádost žalobkyně o starobní důchod zamítnout proto, že její nárok na starobní důchod zanikla podle § 58 zákona č. 155/1995 Sb. není správný a také proto musel být napadený rozsudek zrušen a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení. Nejvyšší správní soud přitom po stránce procesní vycházel z rozhodnutí rozšířeného senátu zdejšího soudu ze dne 14. 4. 2009, č. j. 8 Afs 15/2007 – 75, věty V. výroku. V něm je řešena situace, kdy Nejvyšší správní soud v kasačním řízení zjistil, že krajský soud rozhodnutí žalovaného správně zrušil, ovšem správný výrok rozsudku opřel o nesprávné důvody. Rozšířený senát vážil správnost alternativ, zda je v takovém případě namístě zrušit zrušující rozsudek krajského soudu s tím, aby v novém rozhodnutí zaměnil důvody, či zda je namístě zamítnout kasační stížnost a nahradit nesprávné důvody krajského soudu právním názorem Nejvyššího správního soudu. Dospěl pak k závěru, že zruší-li správně krajský soud rozhodnutí správního orgánu, ale výrok rozsudku stojí na nesprávných důvodech, Nejvyšší správní soud v kasačním řízení rozsudek krajského soudu zruší a věc mu vrátí k dalšímu řízení. Obstojí-li však důvody v podstatné míře, Nejvyšší správní soud kasační stížnost zamítne a nesprávné důvody nahradí svými. Pro správní orgán je pak závazný právní názor krajského soudu korigovaný právním názorem Nejvyššího správního soudu. V projednávané věci jen část důvodů, na nichž stojí napadený rozsudek je správná (ve vztahu k aplikovatelnosti § 86 odst. 4 zákona č. 582/1991 Sb. na projednávanou věc), v podstatné míře však důvody krajským soudem zaujaté obstát nemohou, a proto bylo nutno jeho rozsudek zrušit a věc mu vrátit k dalšímu řízení. V něm krajský soud znovu zruší napadené rozhodnutí stěžovatelky a uloží jí, aby o žádosti žalobkyně ze dne 12. 9. 2007 znovu rozhodla, vycházejíc z právního názoru Nejvyššího správního soudu výše vysloveného (§ 110 odst. 3 s. ř. s.).

Jen nad rámec potřebného odůvodnění Nejvyšší správní soud dodává, že v dávkovém spise žalobkyně, vedeném stěžovatelkou, se nachází doklad o výpočtu starobního důchodu žalobkyně k datu 1. 1. 2006. Takto vypočtený důchod činí k uvedenému 10 460 Kč měsíčně

(základní výměra 1470 Kč a procentní výměra 8990 Kč). Porovná-li se výše tohoto důchodu s výší plného invalidního důchodu k témuž datu žalobkyni vypláčenému, která podle zjištění Nejvyššího správního soudu činí 9784 Kč, pak je starobní důchod vyšší. To však neznamená, že tato zjištění musí být přesná, a proto stěžovatelka znovu o žádosti rozhodne a při případném zamítnutí žádosti svůj postup pečlivě zdůvodní.

V novém rozhodnutí rozhodne Krajský soud v Ostravě také o náhradě nákladů řízení o kasační stížnosti (§ 110 odst. 2 s. ř. s.).

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 14. srpna 2009

JUDr. Dagmar Nygrínová
předsedkyně senátu